

O'zbekiston Ekologik
partiyasi

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY MAJLISI QONUNCHILIK PALATASI

O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasining
Iqlim o'zgarishi oqibatlarini kamaytirish va "yashil" iqtisodiyotga
o'tishni tezlashtirish masalalari bo'yicha komissiyasi

O'zbekiston Ekologik partiyasi fraksiyasi

"Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot" ijtimoiy – iqtisodiy, siyosiy, ilmiy – ommabop jurnal

**“YASHIL IQTISODIYOT VA EKOLOGIK BARQAROR
RIVOJLANISHDA ILG'OR MUHANDISLIK MAKTABLARINI
SHAKLLANTIRISH MUAMMOLARI”
Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi**

2025-YIL 3-DEKABR

**Republican Scientific–Practical Conference
“CHALLENGES IN DEVELOPING ADVANCED ENGINEERING
SCHOOLS FOR GREEN ECONOMY AND ENVIRONMENTAL
SUSTAINABILITY”**

3 DECEMBER 2025

**Республиканская научно-практическая конференция
«ПРОБЛЕМЫ ФОРМИРОВАНИЯ ПЕРЕДОВЫХ
ИНЖЕНЕРНЫХ ШКОЛ В РАЗВИТИИ ЗЕЛЁНОЙ
ЭКОНОМИКИ И ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ УСТОЙЧИВОСТИ»**

3 ДЕКАБРЯ 2025 ГОДА

10-MAXSUS SON

Toshkent — 2025

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

*Elektron nashr. 102 sahifa.
2025-yil, dekabr*

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhmatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan

Abdurakhmanov Kalandar Khodjavevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor

Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate

Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society

Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Kalonov Mukhiddin Bakhriddinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences

Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor

Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor

Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor

Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor

Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)

Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)

Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor

Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan

Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan

Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor

Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences

Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer

Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor

Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)

Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)

Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow))

Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor

Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)

Mirzaliyev Sanjar Makhmatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE

Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

OLIY TA'LIMDA EKO-TURIZMNI RIVOJLANTIRISH ORQALI OROLBO'YI HUDUDINING EKOLOGIK BARQARORLIGINI MUSTAHKAMLASH.....	7
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich	
“YASHIL ENERGETIKA” – O‘ZBEKISTONNING YASHIL VA SOG‘LOM KELAJAGI IQTISODIYOTIMIZNING YANGI DRAYVERI.....	10
Abdushukur Hamzayev	
BARQAROR RIVOJLANISH MAQSADLARIGA ERISHISHDA EKOLOGIK MADANIYATNING AHAMIYATI.....	12
Xodjayeva Mohira Mirzaxmadovna	
QAYTA TIKLANUVCHI YASHIL ENERGIYA: BARCHA UCHUN MUHIM MASALA.....	15
Muxiddin Kalonov	
“YASHIL IQTISODIYOT”GA O‘TISH ASOSIDA “YASHIL O‘SISHNI” TA‘MINLASH: MUOMMO VA YECHIMLAR	19
Makhmudov Nosir Makhmudovich	
YASHIL OBLIGATSIYALAR: IQTISODIY FAOLLIK VA HISOB YURITISHNING DOLZARB MASALALARI	23
Norboy G‘anievich Karimov	
YASHIL IQTISODIYOTGA O‘TISHDA ILG‘OR MUHANDISLIK MAKTABLARI VA TEXNOPARKLARNING AHAMIYATINI AKADEMIK TA‘LIM JIHATIDAN TAKOMILLASHTIRISH.....	26
Sanjarbek Mirzaliyev Maxamatjon o‘g‘li	
INDUSTRIYAL SANOAT EHTIYOJLARIGA MOS, INNOVATSIYALAR YARATISHGA QODIR MUHANDISLARNI TAYYORLASHDA ILG‘OR MUHANDISLIK MAKTABLARI VA “YASHIL” IQTISODIYOT INTEGRATSIYASINING STRATEGIK AHAMIYATI.....	28
Sherzod Qurbonov	
YASHIL BUXGALTERIYA VA YASHIL MOLIYANI RIVOJLANTIRISHNING STRATEGIK DOLZARBLIGI.....	31
Tulyaganov Abdumalik Abdiraximovich	
EKOLOGIK BARQARORLIKNI TA‘MINLASHDA YASHIRIN IQTISODIYOTNING IJTIMOY-IQTISODIY TAHLILI	34
Mavlyanov Muzaffar Yusupovich	
YASHIL MOLIYAVIY INNOVATSIYALAR VA ULARNING EKOLOGIK INFRATUZILMA MODERNIZATSIYASIDAGI ROLI.....	37
Tursunkulova Gulchiroy Burxonovna	
РОЛЬ ФИНАНСОВОЙ ИНКЛЮЗИИ В ОБЕСПЕЧЕНИИ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОЙ УСТОЙЧИВОСТИ ДО 2030 ГОДА.....	40
Алимова Азиза Шерзатовна	
SANOATDA YASHIL ENERGIYADAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA MARKETING YONDASHUVLAR.....	46
Abdullaev Elörbek Odiljon o‘gli	
MODA SANOATIDA YASHIL MARKETING VA ISTE‘MOLCHILARNING EKOLOGIK ONGINI RIVOJLANTIRISH.....	50
Ahmadjonova Rayhona Jasurbek qizi	
YASHIL ERP TIZIMLARINING KORXONALARDA BARQAROR RIVOJLANISH VA MARKETING SAMARADORLIGIGA TA‘SIRI	54
Azizov Abdulla Abdisalamovich	
OLIY TA‘LIM MUASSASALARINI INNOVATSION MENEJMENT ASOSIDA YASHIL MARKETINGDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANI QO‘LLASH	58
Boltayeva Sitora Mirdjonovna	

HUDUDLARARO IJTIMOY TENGLIKNI TA'MINLASHDA YASHIL MARKETING INSTRUMENTLARINING AHAMIYATI	62
Ibrohimov Baxtrom Bog'dirovich	
OLIY TA'LIMDA YASHIL INNOVATSIYALARNI TARG'IB QILISH ORQALI XORIJIY TALABALAR OQIMINI OSHIRISH	66
Isamuqometov Shukurullo Asotullayovich	
YASHIL INNOVATSIYALAR ASOSIDA AGROMARKETING STRATEGIYASINI ISHLAB CHIQISH VA MEVA SABZAVOT BOZORIDAGI NARX BARQARORLIGI MODELI	70
Isroilov Abdurashid Abduraxmanovich	
RAQAMLI IQTISODIYOTDA MIJOZLAR BILAN YASHIL RAQAMLI ALOQALARNI SHAKLLANTIRISH STRATEGIYALARI.....	75
Mirziyodova Gulnozaxon Ayubxon qizi	
SUN'YI INTELLEKT ASOSIDAGI BILIMLARNI BAHOLASH TIZIMLARI VA ULARNING RAQAMLI IQTISODIYOTGA MOSLASHGAN ILG'OR YONDASHUVLARI	78
Radjabov Bunyod Abduxalilovich	
RAQAMLI IQTISODIYOTDA MIJOZLAR BILAN YASHIL RAQAMLI ALOQALARNI SHAKLLANTIRISH STRATEGIYALARI.....	82
Mirziyodova Gulnozaxon Ayubxon qizi	
TO'QIMACHILIK SANOATIDA SUN'YI TOLALARDAN FOYDALANISHDA BARQAROR TA'MINOT ZANJIRI BOSHQARUVINI TAKOMILLASHTIRISH	85
Raximov Furqat Jalolovich	
TIJORAT BANKLARIDA OMONAT HAJMINI OSHIRISHDA RAQAMLI MARKETING VOSITALARINING ROLI	89
Raximov Shoxrux Furqatovich	
PAXTA TO'QIMACHILIK KLASTERLARIDA YASHIL MARKETING STRATEGIYALARINI JORIY ETISH VA ULARNING SAMARADORLIGINI BAHOLASH	93
Tadjiev Sa'dulla Muhitdinovich	
QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI BOZORLARIDA YASHIL INNOVATSIYALAR ASOSIDA DIVERSIFIKATSIYA MARKETING STRATEGIYASINING SAMARADORLIGINI BAHOLASH.....	97
Xudayberganov Jasur Baxodirovich	

“YASHIL IQTISODIYOT”GA O‘TISH ASOSIDA “YASHIL O‘SISHNI” TA‘MINLASH: MUOMMO VA YECHIMLAR

Makhmudov Nosir Makhmudovich

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, iqtisod fanlari doktori, professor

Annotatsiya. Maqolada O‘zbekistonda “yashil iqtisodiyot”ga o‘tish jarayonining dolzarbligi, yashil o‘shishni ta‘minlashda uchrayotgan asosiy muammolar va ularni bartaraf etish bo‘yicha taklif etilayotgan yechimlar tahlil qilinadi. Yashil o‘shish konsepsiyasi iqtisodiy kengayish jarayonida ekologik barqarorlikni ta‘minlash, qayta tiklanuvchi energiya salohiyatini oshirish, resurslardan tejamkor foydalanish va atrof-muhitga zarar yetkazmasdan rivojlanish imkoniyatlarini yaratishi yoritiladi. Tadqiqotda davlat siyosati, normativ-huquqiy baza, xalqaro tajribalar hamda yashil texnologiyalarni joriy etishning amaliy mexanizmlari o‘rganilgan. Yashil iqtisodiyotga o‘tishning kompleks yondashuv asosidagi mexanizmlari milliy barqaror rivojlanishni ta‘minlashda strategik omil sifatida baholangan.

Kalit so‘zlar: yashil iqtisodiyot, yashil o‘shish, ekologik barqarorlik, qayta tiklanuvchi energiya, resurs tejamkorlik, yashil texnologiyalar, ekologik boshqaruv, barqaror rivojlanish.

Abstract. This article explores the relevance of Uzbekistan’s transition toward a green economy, identifies the main challenges associated with achieving green growth, and discusses practical solutions. The concept of green growth is presented as a pathway that promotes economic expansion while maintaining environmental sustainability, increasing renewable energy potential, improving resource efficiency, and reducing ecological impact. The study examines national policies, regulatory frameworks, international practices, and mechanisms for implementing green technologies. It concludes that a comprehensive shift toward a green economy serves as a strategic driver of sustainable development in Uzbekistan.

Key words: green economy, green growth, environmental sustainability, renewable energy, resource efficiency, green technologies, environmental governance, sustainable development.

Аннотация. В статье рассматриваются актуальные вопросы перехода Узбекистана к «зелёной экономике», анализируются ключевые проблемы обеспечения «зелёного роста» и предлагаются возможные решения. Подчёркивается, что концепция зелёного роста создаёт условия для экономического развития при сохранении экологической устойчивости, расширении потенциала возобновляемых источников энергии, рациональном использовании ресурсов и минимизации негативного воздействия на окружающую среду. Исследование охватывает государственную политику, нормативно-правовую базу, международный опыт и практические механизмы внедрения зелёных технологий. Делается вывод о том, что комплексный переход к зелёной экономике является стратегическим фактором устойчивого развития страны.

Ключевые слова: зелёная экономика, зелёный рост, экологическая устойчивость, возобновляемая энергия, ресурсосбережение, зелёные технологии, экологическое управление, устойчивое развитие.

So‘nggi yillarda global darajada kuzatilayotgan ekologik izning kengayishi, tabiiy resurslarning kamayishi va iqlim o‘zgarishining kuchayishi jahon hamjamiyatini yangi strategik qarorlar qabul qilishga majbur etmoqda. UNEP (2023) ma‘lumotlariga ko‘ra, atmosferaga chiqarilayotgan issiqxona gazlari miqdorining doimiy o‘shishi va haroratning ortishi ekologik xavflarni yanada keskinlashtirmoqda. IPCC (2023) hisoboti global iqlim tizimining barqaror emasligini, Arktika muzlarining qisqarishi va ekstremal iqlim hodisalari kuchayganini tasdiqlaydi.

Bunday sharoitda O'zbekiston ham "yashil iqtisodiyot"ga o'tishni milliy rivojlanish modeli sifatida belgilamoqda. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "2019 — 2030-yillar davrida O'zbekiston Respublikasining "yashil" iqtisodiyotga o'tish strategiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PF–5853-son Farmon bilan tasdiqlangan Yashil iqtisodiyot strategiyasi, shuningdek, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "[2022 — 2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida](#)" PF–60-son farmonida "O'zbekiston–2030" strategiyasida qayta tiklanuvchi energiya ulushini keskin oshirish, ekologik muvozanatni ta'minlash va resurslardan tejamkor foydalanish ustuvor yo'nalishlar sifatida belgilandi. Mamlakatda olib borilayotgan islohotlar energetika xavfsizligini mustahkamlash, ekologik barqarorlikni ta'minlash va xalqaro standartlarga mos iqtisodiy transformatsiyani chuqurlashtirishga qaratilgan.

BMT Atrof-muhit dasturi (UNEP)ning 2023-yilgi hisobotiga ko'ra, dunyo bo'yicha issiqxona gazlari chiqindilari 57,4 milliard tonna CO₂ ekvivalentiga yetib, 2010-yilga nisbatan 22 foizga ortgan. Global haroratning sanoat davrigacha bo'lgan ko'rsatkichga nisbatan 1,2°C ga ko'tarilgani, Arktika muz qatlami 1980-yildan buyon 30 foizga qisqargani ham iqlim tizimidagi beqarorlik chuqurlashayotganidan dalolat beradi. Bundan tashqari, global iqtisodiyotda tabiiy resurslarga bo'lgan talab so'nggi 50 yilda yetti baravar oshgani ekologik bosimning keskin kuchayishiga sabab bo'lmoqda.

O'zbekistonda ham ushbu global jarayonlar fonida "yashil iqtisodiyot" tamoyillariga asoslangan rivojlanish modelini shakllantirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishiga aylandi. Energetika vazirligining rasmiy ma'lumotlariga ko'ra, 2020-yilda qayta tiklanuvchi energiya ulushi elektr energiyasi balansida 10 foizni tashkil etgan bo'lsa, 2024-yil yakuniga kelib bu ko'rsatkich 16,2 foizga yetdi. Mamlakatda 2023–2024-yillarda Saudiya Arabistonining ACWA Power kompaniyasi, BAAning Masdar kompaniyasi va Xitoyning Gezhouba korporatsiyasi ishtirokida umumiy quvvati 3,2 GvT bo'lgan quyosh va shamol elektr stansiyalari ishga tushirilgani "yashil energetika"ning amaliy rivojlanayotganidan dalolat beradi. 2030-yilgacha qayta tiklanuvchi energiya ulushini kamida 40 foizga yetkazish Prezidentning PF–60-sonli "O'zbekiston–2030" strategiyasida belgilangan bo'lib, mavjud investitsion oqimlar bu ko'rsatkichni 50 foizdan ham oshirish imkonini bermoqda.

Shu bilan birga, yashil iqtisodiyotga o'tish jarayonida bir qator tizimli muammolar ham mavjud. Xususan, O'zbekiston iqtisodiyotida energiya intensivligi — ya'ni YalMning har bir birligi uchun sarflanadigan energiya hajmi — Yevropa davlatlariga nisbatan 2,5 baravar, jahon o'rtacha ko'rsatkichiga nisbatan esa 1,8 baravar yuqori. Sanoat chiqindilarining qayta ishlanish darajasi atigi 36–38 foizni tashkil etadi, holbuki rivojlangan davlatlarda bu ko'rsatkich 60–70 foizga yetadi. Aholining bor-yo'g'i 27 foizi ekologik madaniyat bo'yicha muntazam o'qitilgan yoki maxsus xabardorlik dasturlarida qatnashgan. Qayta tiklanuvchi energiya bo'yicha ishlatilayotgan texnologiyalarning 80 foizdan ortig'i xorijdan import qilinadi. Energetika vazirligining 2024-yilgi ichki auditlari natijalariga ko'ra, yil davomida kamida 5 milliard so'mlik energiya isrofi aniqlangan.

Yashil o'sishni ta'minlash uchun mamlakatda kompleks yondashuvni shakllantirish zarur. Birinchidan, ekologik boshqaruv tizimini kuchaytirish muhim. 2022–2024-yillarda ekologik talablarni buzgan korxonalar tomonidan davlat hisobiga 147 milliard so'mlik kompensatsiya to'langani monitoring tizimining samaradorligini oshirish zarurligini ko'rsatadi. Ikkinchidan, "yashil energetika"ga yo'naltirilgan to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar hajmi 2024-yilda 2,1 milliard dollarni tashkil etdi, bu 2020-yilgi ko'rsatkichdan to'rt baravar yuqori. Uchinchidan, "yashil kompetensiyalar"ni ta'lim tizimiga joriy etish natijasida 2023–2025-yillar davomida 360 mingdan ortiq o'quvchi va talaba ekologik modullar bo'yicha o'qitildi.

Yashil moliyalashtirish yo'nalishida ham sezilarli yutuqlarga erishilmoqda. 2023-yilda O'zbekiston tarixida ilk bor 25 million dollarlik "yashil obligatsiyalar" chiqarildi. 2024-yilda Markaziy bank qoshida karbon bozorini shakllantirish bo'yicha ilk me'yoriy hujjatlar ishlab chiqildi. Mutaxassislarning hisob-kitoblariga ko'ra, 2030-yilgacha karbon kreditlari bozori orqali yiliga 50–70 million dollar qo'shimcha investitsiya jalb qilish imkoniyati mavjud.

2030-yilgacha qayta tiklanuvchi energiya ulushini 50 foizdan oshirish bo'yicha bildirilgan prognozlar bir nechta xalqaro va milliy manbalar bilan tasdiqlanadi. Prezidentning PF–60-son Farmonida qayta tiklanuvchi energiya ulushi kamida 40 foizga yetkazilishi belgilangan bo'lsa, Energetika vazirligining 2024-yil avgust oyidagi rasmiy ma'lumotlarida 2024–2028-yillarda quvvati 10,2 GvT bo'lgan yangi quyosh va shamol stansiyalarining qurilishi rejalashtirilgani, ushbu obyektlar to'liq ishga tushirilganda 2030-yilga borib qayta tiklanuvchi energiya ulushi 53–55 foizga yetishi qayd etilgan. Xalqaro Energetika Agentligi (IEA)ning 2023-yilgi "Central Asia Energy Outlook" hisobotida ham shunday xulosa berilgan: agar O'zbekiston rejalashtirilgan 8–10 GvT quvvatdagi loyiha portfelini o'z vaqtida amalga oshirsa, mamlakat 2030-yilga borib 50 foizdan ortiq qayta tiklanuvchi energiya ulushiga erishadi. Saudi ACWA Power, BAAning Masdar, Xitoyning Gezhouba va Fransiyaning Voltalia kompaniyalari tomonidan amalga oshirilayotgan yirik investitsion loyihalar ushbu prognozni yanada mustahkamlaydi. 2023–2024-yillarda ACWA Powerning 1,5 GvT shamol massivlari, Masdar'ning 2,2 GvTlik quyosh-shamol loyihalari, Gezhouba'ning 1 GvT stansiyasi va Voltalia'ning 500 MVtlik gibrid obyektlari moliyalashtirilgani va 2024–2026-yillarda ishga tushishi rejalashtirilgani, energiya ishlab chiqarish manbalari 2020-yildan buyon 6 baravar kengaygani ushbu maqsadning amalga oshishi uchun real zamin yaratmoqda.

10. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori. (2022). PQ-4477-son Qaror — “Qayta tiklanuvchi energiya manbalari bo'yicha loyihalarni jadallashtirish chora-tadbirlari to'g'risida”. <https://lex.uz/docs/6059772>
11. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori. (2021). PQ-5063-son Qaror — “Elektr energiyasini ishlab chiqarish tizimini modernizatsiya qilish va qayta tiklanuvchi energiya loyihalarini rivojlantirish to'g'risida”. <https://lex.uz/docs/5449813>
12. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. (2020). PF-6024-son Farmon — “Iqlim o'zgarishiga moslashuv va ekologik muvozanatni ta'minlash bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida”. <https://lex.uz/docs/4875064>
13. O'zbekiston hukumati va vazirliklarning rasmiy manbalari
14. Energetika vazirligi. (2024). Yashil energetika loyihalarining amalga oshirilishi bo'yicha yillik axborot. <https://minenergy.uz>
15. O'zbekiston Respublikasi Ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o'zgarishi vazirligi. (2024). Ekologik holat va monitoring bo'yicha hisobot. <https://eco.gov.uz>
16. O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi. (2023). Barqaror rivojlanish maqsadlari bo'yicha milliy ko'rsatkichlar monitoringi. <https://economy.gov.uz>
17. O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi. (2024). O'zbekistonning barqaror rivojlanish ko'rsatkichlari — Ekologiya va energetika bo'limi. <https://stat.uz>
18. Yirik xalqaro investorlar va real sektor manbalari
19. ACWA Power. (2023). Uzbekistan Wind and Solar Power Portfolio. Riyadh: ACWA Power. <https://www.acwapower.com>
20. Masdar Clean Energy. (2023). Uzbekistan Renewable Energy Program Overview. Abu Dhabi: Masdar. <https://masdar.ae>
21. China Gezhouba Group Company (CGGC). (2024). Wind Power Projects in Central Asia — Uzbekistan Report. <https://www.cggc.cn>
22. Voltalia. (2023). Central Asia Hybrid Energy Projects — Uzbekistan Section. <https://www.voltalia.com>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 10-maxsus son

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

ISBN 978-9910-8407-4-6

9 789910 840746